

УДК 378.02:372.8

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpe.2018.33.9971>

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ ЯК ОБ'ЄКТ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Оксана Товканець

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна, 88000*

Репрезентовано бібліографічний аналіз проблеми підготовки фахівців з менеджменту освіти у європейських країнах. Наголошено на таких аспектах розгляду питання підготовки фахівців з менеджменту освіти: лідерство в освіті як концепція менеджменту освіти; удосконалення професійних компетенцій майбутніх керівників освітніх установ; форми організації освітньої діяльності в галузі професійної підготовки менеджерів освіти; системи контролю й оцінювання педагогічної діяльності як напрям менеджерської діяльності в освіті та компоненти змістової професійної підготовки керівника освітньої установи. Проаналізовано праці європейських дослідників щодо проблеми підготовки фахівців з менеджменту освіти, розподіленого лідерства в освіті та системи удосконалення професійної готовності керівників освітніх установ в умовах розвитку європейського і міжнародного освітнього простору.

Ключові слова: фахівці з менеджменту освіти, лідерство в освіті, європейські дослідники проблем освітньої галузі.

Інтенсифікація життєдіяльності, нові соціально-економічні умови, динаміка змін на ринку праці спонукають до розроблення, створення і впровадження у практику перспективних моделей підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних забезпечувати поступальний розвиток суспільства, усіх галузей господарства і культури. У контексті сучасних євроінтеграційних процесів головними чинниками й напрямками професійної освіти як саморозвивальної системи, що сприяє формуванню особистості фахівця як суб'єкта особистісного самовизначення, самовдосконалення, є цілеспрямована організація процесу навчання як пізнавальної діяльності та взаємодії викладача і студентів на засадах діалогу, створення продуктивного освітнього середовища та ефективної системи його менеджменту, в контексті чого актуальною є підготовка фахівців, спроможних забезпечувати менеджмент освітніх установ.

Особливості професійної діяльності менеджерів були об'єктом дослідження М. Армстронга, Г. Балли, Л. Бондарєва, П. Друкера, І. Зязюна, О. Капітанець, В. Рибалко, І. Сенч, А. Файоля та ін. У вітчизняній

педагогічній науці проблемі розвитку менеджменту освіти і підготовки менеджерів освіти значну увагу приділяли В. Жигір, Т. Сорочан, В. Берека, В. Беспалько, Т. Бурлаєнко, В. Демчук та ін.

Зокрема, В. Жигір, аналізуючи сучасний стан професійної підготовки менеджера освіти, зазначає, що головними функціями менеджера освітнього процесу в навчальній установі мають бути: пошук освітніх систем, програм, технологій відповідних цілям освіти; створення організаційно-змістових, організаційно-методичних та організаційно-правових умов освітнього процесу навчального закладу; добір педагогічних кадрів, організація їхньої діяльності і підвищення кваліфікації; забезпечення психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу; проведення посередницьких функцій між педагогічним колективом й науковим забезпеченням освітнього процесу; взаємодія з педагогічними колективами інших закладів; організація моніторингу освітнього процесу та його корекція; аналіз продуктивності й результативності освітнього процесу [1, с. 50–55].

Науковець Т. Сорочан, розглядаючи підготовку керівників шкіл до управлінської діяльності, наголошує на ознаках професійної компетентності менеджера освіти, якими є динамічність, орієнтація на майбутнє, уміння здійснювати вибір з врахуванням знання себе в конкретній ситуації; мотивація безперервної самоосвітньої діяльності. Професійні якості і різні види компетентності, що входять до структури професійної управлінської компетентності, становлять основу особистісно-професійного зростання керівників і їхнього професійного успіху [6]. Дослідник Т. Бурлаєнко акцентував на змісті і структурі економічної компетентності майбутніх менеджерів освіти, В. Берека вивчав теоретичні і методичні засади фахової підготовки магістрів з менеджменту освіти, В. Демчук, Л. Даниленко, Л. Карамушка надавали перевагу методологічним аспектам освітнього менеджменту.

Водночас актуальною ця проблема є і в дослідженнях зарубіжних науковців, зокрема, представників центральноєвропейських країн.

Наша мета – виконати бібліографічний аналіз зарубіжної наукової літератури з проблеми підготовки майбутніх фахівців з менеджменту освіти у європейському освітньому середовищі.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що проблеми підготовки фахівців з менеджменту освіти у європейському освітньому середовищі є актуальною, і її розглядають дослідники в декількох аспектах: лідерство в освіті як концепція менеджменту освіти; удосконалення професійних компетенцій майбутніх керівників освітніх установ; форми організації освітньої діяльності в галузі професійної підготовки менеджерів освіти; системи контролю й оцінювання педагогічної діяльності як напрям менеджерської діяльності в

освіті та компонент змістової професійної підготовки керівника освітньої установи.

Освітньому лідерству та проблемі розподіленого керівництва присвячено праці Д. Лумбі, професора Університету Саутгемптона [16], дослідження К. Маховцової, К. Забродської, І. Мудрака, представників Чеської академії наук та Карлового університету в Празі – впровадженню принципів і підходів розподіленого лідерства в освітній галузі в країнах Центральної і Східної Європи [17]. Подібні аспекти проаналізовані у працях чеських дослідників Д. Дворжака та І. Трунди (стратегічне управління та планування у школах), Б. Лазарової, М. Пола та М. Седлачека (педагогічне керівництво директорів початкової школи в Чеській Республіці), П. Матею, Й. Стракова та А. Веселі (нерівності в освіті: моніторинг і прийняття рішень), болгарського дослідника Г. Петкова (стратегічне керівництво і лідерство), польських дослідників К. Гавронського та М. Квятковського (директор школи в процесі управління освітою), англійських науковців П. Хейлітгера, К. Лайтвуда та Р. Хека (лідерство в освіті), словенських вчених А. Корена і Т. Ажман та ін.

У наукових дослідженнях лідерство часто розглядають як вищий еволюційний та якісний рівень управління, сутність і специфіка якого відповідають потребам і викликам сучасних суспільних трансформацій. Зокрема, Т. Серджіованні визначив кілька типологій лідерства [21]: технічний лідер, який приймає роль менеджера; лідер, що забезпечує взаємодію між людьми; освітнє лідерство – це знання вимог освіти і шкільних потреб; символічний лідер, який привертає увагу інших до важливих питань освіти, визначає цілі шкільного навчання; лідер культури, який вибудовує унікальну шкільну культуру, визначає, наголошує на цінностях, вірі і культурі початку, які надають школі унікальність. Лідерство в менеджменті освіти спрямоване на усвідомлення європейським суспільством важливості делегування керівникам, вчителям юридичних й адміністративних управлінських повноважень в умовах шкільної автономії, а також на здійснення суттєвих змін у способах розподілу фінансових ресурсів освітньої установи.

На освітнє лідерство, розроблення і реалізацію програмних засад освітньої діяльності, як зазначав Г. Хорта, спрямована професійна підготовка фахівців з менеджменту освіти в європейських закладах вищої освіти [12, с. 387–388], зокрема, на поглиблення методологічних засад концепції освітнього менеджменту, управлінських аспектів, системи контролю й оцінювання якості освітньої діяльності, міжнародного співробітництва, на нове розуміння соціального замовлення та партнерства (розроблення програм розвитку освіти як колективного і персонального документа відповідальності, кооперацію між освітніми установами, кооперацію між освітніми закладами й

органами місцевого самоврядування, кооперацію між органами місцевого, регіонального самоврядування, педагогічного керівництва, фінансового керівництва, державного і муніципального управління).

Удосконалення професійних компетенцій майбутніх керівників освітніх установ як складної багаторівневої стійкої структури психічних рис особистості, що формується внаслідок інтеграції досвіду, теоретичних знань, практичних умінь, значущих для викладача особистісних якостей і має окреслені суттєві ознаки (мобільність, гнучкість і критичність мислення) широко репрезентовано у працях чеських дослідників І. Лготкової, В. Трояна, І. Троянної, Я. Резача, І. Кіцбергера, Я. Ветешка, М. Туречкової, Ф. Маліка, Й. Прокопенка, М. Кубра, словенських дослідників С. Рончеллі-Ваупот, Т. Ажман, Д. Канкара, З. Єленца, А. Корен та інших.

Зокрема, С. Рончеллі-Ваупот у науковому дослідженні щодо підготовки керівників освітніх установ у країнах Європейського Союзу та Словенії аналізує особливості діяльності директора як основного менеджера в освітній установі, наголошуючи, що на рубежі ХХІ ст. більшість європейських країн спрямовують освітню політику в контексті управління на фахову підготовку керівника освітньої установи. Наприклад, у словенській системі освіти прерогативу надають висококваліфікованим кадрам, які пройшли підготовку за розширеними спеціальними навчальними програмами, де зосереджено увагу на формування управлінських знань і професійних якостей, на глибоке вивчення філософії, соціології, політології та системи державного управління [20].

Аналіз праць зарубіжних дослідників з проблеми компетентності, зокрема І. Лготкової, В. Трояна, І. Кіцбергера, Й. Прокопенка, Л. Шлайчової, дає нам змогу розглядати професійну підготовку майбутнього менеджера освіти через запропоновану компетентнісну модель підготовки керівника освітньої установи, суть якої полягає у виокремленні специфічних і загальних компетентностей на основі концепції розподіленого лідерства.

Науковці [15; 22; 23] стверджують, що основними професійними компетенціями менеджера освіти є лідерські компетенції (стратегічне мислення, прогнозування та передбачення цілей діяльності освітньої установи, вміння визначати пріоритети, робити презентацію з метою формування іміджу школи, формувати мотивацію працівників); менеджерські компетенції (визначення стратегії, кадрова діяльність, забезпечення ресурсів (проектів, грантів), професійні компетенції відповідно до функціональних обов'язків (знання правових та економічних нормативів, знання освітнього середовища, навички спілкування); особистісні компетенції (управління часом, саморозвиток, здатність до саморефлексії, прийняття рішень, робота зі стресом); соціальні орієнтовані компетенції (моделювання і побудова команди, усунення недоліків і конфліктів, співпраця з партнерами, акцептація

умов); компетенції, спрямовані на забезпечення управління та оцінки освітнього процесу (планування, процес оцінки, впровадження нових знань в освітній процес, використання зворотного зв'язку для удосконалення процесу планування).

Зокрема учені наголошують, що однією з найважливіших компетенцій, синергетичною компетенцією, є готовність до прийняття рішення [4; 9; 11]. Дослідники Г. Кунц та С. О'Доннел, Ф. Бачік вважають, що для прийняття раціональних рішень потрібно [4, с. 136]: визначати ціль, досягнення якої неможливе без певних дій; бачити шляхи досягнення поставленої цілі за існуючих умов та обмежень; володіти інформацією і здатністю аналізувати та оцінювати альтернативи досягнення мети; намагатися вибрати такий варіант, який більшою мірою відповідає досягненню цілі. Важливі моменти прийняття рішень можна виразити в такому: акцент на моделі, акцент на меті і розробленні критеріїв ефективності під час визначення того, що може сприяти успіху запропонованого рішення, прагнення включити в модель змінні величини поставленої проблеми або ж ті, які визначаються як важливі для її вирішення, прагнення репрезентувати модель зі всіма змінними обмеженнями, прагнення квантифікувати змінні в поставленій проблемі у максимально можливій ступені [4, с. 138]

Особливими у професійній діяльності менеджера є інформаційно-комунікативні компетентності. На цьому наголошують європейські дослідники К. Гавронський, Б. Груден, М. Квятковський, Г. Могорчич, Г. Косич, М. Мустар Я. Нарей, І. Разборнік, А. Флогі, Б. Чампелі, Я. Чач, М. Шверц, В. Щеняк та ін. Розглядаючи роль керівництва та підготовки менеджерських кадрів у європейській освіті в колективній праці «Шлях до електронної компетентності директора школи» словенські дослідники наголошують, що метою формування інформаційно-комунікаційної компетентності є: підготовка до зваженого використання технологій організаційно-адміністративної, педагогічно-адміністративної та педагогічної діяльності, зокрема, адекватного відображення стану освітньої діяльності, ефективної дистанційної комунікації (портал, електронна пошта, електронна камера, робота в умовах електронного класу) з усіма учасниками освітнього процесу, тобто батьками, учнями, співробітниками, місцевими органами управління освітою тощо; забезпечення педагогічних і матеріальних умов ефективного пошуку, збору, опрацювання та оцінки інформації; підвищення обізнаності щодо безпечного застосування Інтернету, аудіовізуальних медіа, використання їх, а також врахування правових та етичних принципів використання публічної інформації у правовому європейському просторі; сприяння процесу самооцінки та процесу подальшого особистісного та професійного розвитку; підвищення якості освіти керівників вищих навчальних закладів у відповідності до національних стандартів;

забезпечення максимального взаємного співробітництва між педагогами та керівниками як учасниками освітнього процесу [18, с. 5].

Значна частина наукових досліджень присвячена *особливостям форм організації та умовам підготовки менеджера освіти*. Аналіз досліджень щодо форм організації професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти [7; 8; 19; 23] засвідчує, що ефективними в сучасних умовах є *спеціалізовані курси та спеціальні освітні програми*: відкриті (загального призначення, організують зовнішні організатори і призначені для постачання на відкритому освітньому ринку); спеціальні програми навчання (приспособлені до потреб конкретної організації, вони реалізуються зовнішніми постачальниками, а також власними організаціями); програми саме освітньої чи виробничої установи (їх надають організації, але ними керують викладачі менеджерських шкіл); створення *навчальних ситуацій*, у процесі яких зосереджуються на пошуку нових елементів, менеджери освіти вчаться діяти в нових і нестандартних ситуаціях, намагаючись вирішити реальні проблеми; *обмін досвідом*, тобто особливою сукупністю знань, набутих у практичній діяльності, способів діяльності, вироблених у результаті практики; *вмінь і навичок*, яким притаманні стабільність, регулярність, повторюваність та які сприяють особистісному розвитку менеджера освіти; *планування кар'єри* – узгодження управлінського розвитку та кар'єрного зростання із систематичною оцінкою та класифікацією робіт на основі їхнього змісту, системи оцінки діяльності, системи припущень розвитку, планування управлінського резерву та гнучкості; *відкрита та дистанційна освіта; самоосвіта; бізнес-консалтинг* (наставництво, коучинг) [7].

Дослідник М. Армстронг наголошував на особливій ролі формальної і неформальної освіти у підготовці фахівців з менеджменту, зокрема з менеджменту освіти. Формальний підхід до розвитку менеджменту ґрунтується на визначенні потреб розвитку на підставі оцінювання ефективності та охоплює участь у проектних групах, формальне навчання через внутрішні та зовнішні курси, структурований саморозвиток, що відбувається за індивідуальними навчальними планами [7]. Неформальні підходи до розвитку менеджерів використовують для вивчення їхніх можливостей під час роботи, які охоплюють: самооцінку та визначення потреб у розвитку, особисті плани розвитку або самостійне навчання та освітні програми, обговорення з керівниками, колегами та наставниками проблем з метою визначення освітніх потреб.

Актуальним напрямом наукових досліджень зарубіжних науковців є вивчення системи контролю й оцінювання педагогічної діяльності як аспекту менеджерської діяльності в освіті та компоненту змістової професійної підготовки керівника освітньої установи [5; 6; 13; 24]. Європейські дослідники І. Логвина, Л. Рождественска в дослідницькій праці «Інструменти

формуального оцінювання в діяльності педагога» пропонують систему формуального оцінювання, під яким розуміють оцінювання в процесі навчання, коли аналізують знання, вміння, ціннісні установки і поведінку учня, встановлюють зворотний зв'язок, що орієнтує учня на подальше навчання (Табл.1).

Таблиця 1

Особливості стандартизованого та розвиваючого оцінювання

Особливості стандартизованого оцінювання	Спільні риси стандартизованого і розвиваючого оцінювання	Особливості розвиваючого оцінювання
Жорстка шкала оцінювання (відсутня варіативність)	Забезпечує зворотній зв'язок Функції: Навчальна, виховна, орієнтувальна, стимулююча, діагностична, формування самооцінки в учня	Акцентоване на учневі (забезпечує участь учня в процесі оцінювання)
Може травмувати учня і знижувати його мотивацію		Формування адекватної самооцінки
Малоінформативне для учня		Неперервне (діагностика навчання на початковій та проміжкових стадіях)
Формує навчальний процес, забезпечуючи основу для виставлення оцінок		Формує навчальний процес, покращуючи якість навчання,
Оцінювання на кінцевій стадії навчання		Забезпечує індивідуальний підхід до учня Реалізує принципи самооцінки та способів покращення результатів

Формувальне оцінювання зосереджено на порівнянні успіхів учня з його колишніми досягненнями. Зворотний зв'язок своєчасно і порівняно точно описує сильні і слабкі сторони учня, а також містить пропозиції про подальшу діяльність, що підтримує розвиток учня. У ході навчання учень отримує, зазвичай, усну або письмову інформацію про рівень знань й умінь з навчального предмета і предметного циклу. Протягом усього навчального дня педагоги встановлюють з учнями зворотний зв'язок, що підтримує формування їхньої поведінки, ціннісних орієнтирів та установок. Школа реагує на випадки, які суперечать загальноновизнаним цінностям. Учня залучають до процесу самооцінювання і взаємооцінювання для того, щоб розвинути його вміння ставити перед собою цілі, з їхнім урахуванням оцінювати власні навчання і поведінку, підвищувати мотивацію до навчання.

Вчені наголошують, що стратегії оцінювання – це методи, які вчитель використовує для збору інформації про навчальні досягнення учнів. Для ефективнішої оцінки учнів варто використовувати різні стратегії і відповідні інструменти. На різних етапах навчальної діяльності використовують різні стратегії оцінювання. Застосовуючи ту чи іншу стратегію оцінювання, важливо розуміти, на що вона націлена, яких результатів потрібно домогтися, як допомагати учневі міркувати про його успіхи в навчанні: виявлення потреб учнів (вивчення поданих текстів показує ступінь розуміння учнями поставлених задач, уточнює очікування учасників); розвиток самостійності і взаємодії (оцінка здібностей учасників брати на себе відповідальність за власне навчання, формування навичок міжособистісної комунікації); спостереження за освітнім процесом (моніторинг, оцінка, просування учнів); перевірка розуміння і мета пізнання (розвиток уявлень про способи навчальної діяльності); доказ розуміння і вміння тощо [5].

Отже, бібліографічний аналіз підготовки фахівців з менеджменту освіти засвідчує, що ця проблема є актуальним напрямом дослідження в європейській педагогічній науці. Професійна підготовка менеджера освіти має особистісну й соціальну значущість, потребує чіткої професіоналізації її змісту. Творче вивчення зарубіжного досвіду професійної підготовки менеджера освіти забезпечить, на нашу думку, підвищення ефективності системи освітнього менеджменту та кадрового потенціалу освітньої галузі. Подальше вивчення теми вбачаємо в проблемах управлінської та економічної компетенцій у структурі підготовки менеджера освіти в зарубіжних країнах та їхньому впливі на формування соціально орієнтованого європейського й українського суспільства.

1. Жигірь В. Вимоги до професійної підготовки сучасного менеджера освіти / В. Жигірь // Молодь і ринок. – 2011. – № 3 (74). – С. 50–55.

2. Берека В. Є. Теоретичні і методичні основи фахової підготовки магістрів з менеджменту освіти: дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В. Є. Берека. – Київ, 2008. – 450 с.

3. Бурласько Т. І. Зміст і структура економічної компетентності майбутніх менеджерів освіти як необхідна вимога часу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tme.umo.edu.ua>.

4. Кунц Г. Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций / Кунц Г., О'Доннел С. пер. с англ.; общая редакция и предисловие академика Д. М. Гвишиани. – Москва: «Прогресс», 1981. – 250 с.

5. *Логвина И.* Инструменты формирующего оценивания в деятельности учителя-предметника / И. Логвина, Л. Рождественская. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.narva.ut.ee/sites/default/files/nc/oppevahend.pdf>
6. *Сорочан Т. М.* Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія та практика: монографія / Т. М. Сорочан. – Луганськ: Знання, 2005. – 384 с.
7. *Armstrong Michael.* Řízení lidských zdrojů / Michael Armstrong. – Praha: Grad, 2002. – 856 s.
8. *Ažman T.* Kompetenca učenje učenja / T. Ažman. – Ljubljana, 2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://arhiv.acs.si/ucna_gradiva/UZU_MI-Kompetenca_učenje_učenja-Azman-april.pdf
9. *Bacík František.* Rozhodovací procesy ve školství České Republiky / Praha: Vydavatelství Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2012.
10. *Bečvářová Zuzana.* Kvalita, strategie a efektivita v řízení mateřské školy / Zuzana Bečvářová. – Praha: Vyd. 1, 2010. – S. 171.
11. *Cankar D.* Učitelj – karierni javni uslužbenec: Vseživljenjsko učenje, nadaljnje izobraževanje in usposabljanje / D. Cankar // Vodenje v vzgoji in izobraževanju, let. VIII, št. 2. – 2010. – S. 26–27.
12. *Horta H.* Global and National Prominent Universities: Internationalization, Competitiveness and the Role of the State / H. Horta // Higher Education, 2009. – P. 387–388.
13. *Jelenc Z.* Vseživljenjsko učenje – za zdaj promoviranje bolj kot sistemsko urejanje / Z. Jelenc // Sodobna pedagogika, let. LVI. – 2005. – S. 22–45.
14. *Koren A.* Ravnateljstvo: vprašanja o vodenju šol brez enostavnih odgovorov / A. Koren. – Koper, Fakulteta za Management; Ljubljana, Šola za ravnatelje, 2007. – 173 s.
15. *Lhotková I.* Kompetence řídicích pracovníků ve školství / I. Lhotková, V. Trojan, Jr. Kitzberger. – Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. – 104 s.
16. *Lumby Jacky.* Distributed Leadership: The Uses and Abuses of Power Jacky Lumby Distributed Leadership // Educational Management Administration & Leadership [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/profile/Jacky_Lumby/
17. *Machovcová K.* Department heads negotiating emerging managerialism: The Central Eastern European context / Kateřina Machovcová, Kateřina Zábrowská, Jiří Mudrák // Educational Management Administration & Leadership First Published January 28, 2018 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://journals.sagepub.com/toc/ema/0/0>
18. Pot do e-kompetentnosti ravnatelja // Izdaja: E-središče v okviru projekta E- šolstvo / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.sio.si

19. *Řezáč, J.* Moderní management: manažer pro 21. Století / *Řezáč, J.* – Brno: Computer Press, 2009. – 397 s.
20. *Roncelli Vaupot Silva.* Z zakoni opredeljeni vloga, naloge, odgovornosti in imenovanje ravnateljev v državah Evropske unije in Slovenije – izhodišče za izobraževanje ravnateljev? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fm-kp.si/en/zalozba/ISBN/961-6268-64-3/215-228.pdf>
21. *Sergiovanni T. J.* Adding value to leadership gets extraordinary results / T. J. Sergiovanni // Educational Leadership. – Boston, 1992. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ascd.org/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_199005_sergiovanni.pdf
22. *Trojanová I.* Ředitel a střední management školy / I. Trojanová. – Praha: Portál, 2014. – 176 s.
23. *Veteška J.* Kompetence ve vzdělávání / J. Veteška, M. Tureckiová. – Praha: Grada, 2008. – 159 s.
24. *Zupan N.* Kakovost v izobraževalnem procesu // N. Zupan, K. Kern [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/267827176_KAKOVOST_V_IZOBRAZEVALNEM_PROCESU.

*Стаття: надійшла до редколегії 14.08.2018
доопрацьована 21.10.2018
прийнята до друку 29.11.2018*

TRAINING OF EDUCATIONAL MANAGERS AS AN OBJECT OF PEDAGOGICAL RESEARCH IN THE EUROPEAN COUNTRIES

Oksana Tovkanets

*State University «Uzhhorod National University»,
Narodna Sq., 3, Uzhhorod, Ukraine–88000*

The article presents a bibliographic analysis of the problem of training specialists of the education management in the European countries. It emphasizes the following consideration aspects of the training issue: leadership in education as a concept of education management; improvement of professional competences of future heads of educational institutions; forms of educational activities organization in the field of professional training of education managers; systems of control and evaluation of pedagogical activity as a direction of managerial activity in education and components of content training of the head of an educational institution. The works of European researchers on training of the specialists in education management, on distributed

leadership in education and on systems for improving the professional readiness of the heads of educational institutions in the context of the development of European and international educational space have been analyzed. It was emphasized that a considerable part of scientific research is devoted to the problem of leadership in education, in particular the works of Czech researchers D. Dvorak and I. Trunda, B. Lazarova, M. Pol and M. Sedlachik, P. Matei, J. Strakova and A. Veseli, Bulgarian researcher G. Petkov, the Polish researchers K. Gavronsky and M. Kwiatkowski, English scholars P. Heilitger, and R. Heck, Slovenian scholars A. Koren, T. Azhman and others. The aspect of improving the professional competences of future managers of educational institutions as a complex multilevel sustainable structure of the mental personality traits, which is formed as a result of the integration of experience, theoretical knowledge, practical skills relevant to the teacher of personal qualities and has outlined essential features (mobility, flexibility and critical thinking) is widely represented in the works of Czech researchers I. Lhotkova, V. Troyan, I. Troyanova, J. Rezach, Ir. Kitsberger, Ya. Veteshka, M. Turechkova, F. Malik, J. Prokopenko, M. Kubr, Slovenian researchers T. Azhman, Z. Yelents, D. Kankar, A. Koren S. Ronchelli-Waupot and others. It is revealed that the peculiarities of informational and communicative competencies in the professional activity of an education manager emphasize European researchers K. Gavronsky B. Gruden, A. Flogi, J. Narey, M. Shwerts, B. Champeli, J. Chach, G. Mogorchich, G. Kosich, I. Razbornik, V. Shchenyak, M. Mustar, M. Kwiatkowski and others.

Key words: experts in education management, leadership in education, European researchers in the field of education.